

Vragen gesteld door de leden der Kamer, met de daarop door de regering gegeven antwoorden

2433

Vragen van het lid **Haverkort** (VVD) aan de Minister van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit over *de berichtgeving in diverse media betreffende het potentieel sluiten van hertenkampen* (ingezonden 3 februari 2023).

Antwoord van Minister **Adema** (Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit) (ontvangen 26 april 2023). Zie ook Aanhangsel Handelingen, vergaderjaar 2022–2023, nr. 1773.

Vraag 1

Herkent u de zorgen die leven in de samenleving over het mogelijk sluiten van hertenkampen in Nederland?

Antwoord 1

Ik ben mij zeer bewust van de zorgen die er leven over het sluiten van hertenkampen in Nederland en ik begrijp dat veel mensen plezier beleven aan het bezoeken van een hertenkamp. Ik kan mij voorstellen dat het feit dat het damhert en edelhert niet op de huis- en hobbydierenlijst staan op onbegrip stuit in de samenleving. Daarom wil ik benadrukken dat het toekomstige verbod op het houden van damherten en edelherten niet op zichzelf staat, maar voortvloeit uit de huis- en hobbydierenlijst die ik verplicht ben op te stellen op basis van de Wet dieren. Deze lijst is opgesteld op basis van objectieve criteria, door een college van daartoe aangewezen deskundigen. Daarom vind ik het ook belangrijk te benoemen dat deze lijst – als nieuwe wetenschappelijke inzichten daartoe aanleiding geven – aangepast kan worden.

Vraag 2

Kunt u aangeven hoeveel hertenkampen er precies zijn, welke tot nationaal erfgoed behoren en welke Rijksmonument zijn? Kunt u eveneens aangeven hoeveel damherten er in deze hertenkampen staan? Kunt u aangeven welke dieren er naast damherten nog meer voorkomen in hertenkampen?

Antwoord 2

Er bestaat geen aanwijsbare categorie «nationaal erfgoed». Wel kan ik aangeven welke hertenkampen op basis van de Erfgoedwet de status van Rijksmonument kennen. Dit zijn er 25. De meeste van deze rijksbeschermden hertenkampen zijn onderdeel van een historische buitenplaats. Enkele zijn onderdeel van een stadspark. De bescherming op grond van de Erfgoedwet

betreft de aanleg en de opstallen, zoals hekken, hertenhuisjes en andere elementen.

De van rijkswegen beschermde hertenkampen zijn niet de enige hertenkampen van cultuurhistorische waarde. Er zijn ook hertenkampen die zijn beschermd door gemeenten, via gemeentelijke verordeningen of via het bestemmingsplan. In een overzicht van de Rijksdienst voor het Cultureel Erfgoed staan 252 hertenkampen, waarvan de meeste zich bevinden in woonwijken en op buitenplaatsen.

De meeste hertenkampen die nog als zodanig in gebruik zijn (rijksbeschermd of niet), zijn bevolkt met damherten, maar er zijn ook hertenkampen met edelherten bekend. Ik beschik niet over de aantallen damherten die in de rijksbeschermden hertenkampen staan. Ik beschik ook niet over gegevens over welke dieren naast damherten en edelherten voorkomen in hertenkampen.

Vraag 3

Kunt u aangeven welke consequenties de invoering van de huis- en hobbydierenlijst gaat hebben voor de hertenkampen in Nederland? Kunt u daarbij ook concreet ingaan op hertenkampen die behoren tot nationaal erfgoed of de monumentale status hebben?

Antwoord 3

De invoering van de huis- en hobbydierenlijst heeft als gevolg dat vanaf 1 januari 2024 het damhert en het Midden-Europees edelhert niet meer gehouden mogen worden. Voor de herten die op dat moment al worden gehouden geldt een overgangsrecht. Deze herten mogen worden gehouden totdat zij overlijden. Dit geldt ook voor de jongen waarvan de herten op dat moment drachtig zijn. Op de langere termijn betekent dit dat er geen herten meer worden gehouden in hertenkampen.

Op basis van de Erfgoedwet of op grond van andere regelingen (bijvoorbeeld gemeentelijke verordeningen of bestemmingsplannen) is alleen het aangelegde terrein en/of de bijbehorende historische opstallen beschermd. Het verdwijnen van de herten uit de hertenkampen, zal geen aanleiding zijn om de van rijkswegen beschermde hertenkampen van de rijksmonumentenlijst te halen. De herten in de hertenkampen dragen weliswaar bij aan de beleveniswaarde van dit erfgoed, maar vormen geen onderdeel van de rijksbescherming. Er staan op de rijksmonumentenlijst immers ook schaapskooien waar geen schapen meer verblijven, of koetshuizen zonder koetsen of paarden. Het is niet bekend welke keuze gemeenten zullen maken.

Vraag 4

Is er bij het tot stand komen van de huis- en hobbydierenlijst overleg geweest met vertegenwoordigers van hertenkampen, zoals de Nederlandse Vereniging van Hertenhouders?

Antwoord 4

In 2015 is de eerste lijst vastgesteld. Bij de totstandkoming van de lijst in 2015 was er meer ruimte voor het meewegen van onder andere kennis en kunde van de houder. In 2017 heeft het College van Beroep voor het bedrijfsleven (CBB) geoordeeld over de wijze waarop diersoorten werden beoordeeld voor plaatsing op de lijst. Het CBB oordeelde destijds dat de besluitvorming niet voldeed aan het Europeesrechtelijke vereiste van wetenschappelijke objectiviteit en dat niet was voldaan aan de beginselen van deskundigheid en transparantie. Deze beginselen zijn bij de totstandkoming van de nieuwe lijst nadrukkelijk als uitgangspunt genomen. Dat had tot gevolg dat er geen ruimte was om tijdens de totstandkoming van de huis- en hobbydierenlijst de lijst inhoudelijk af te stemmen met vertegenwoordigers van hertenkampen, het ging immers om een objectieve wetenschappelijke beoordeling en niet om een beleidsmatige afweging. Wel is mijn ministerie in goed contact met onder andere de Nederlandse Vereniging van Hertenhouders sinds het openbaar worden van de voorgenomen lijst.

Vraag 5

Kunt u nogmaals uitleggen hoe het uitfaseren van damherten in hertenkampen er vanaf 1 januari 2024 in de praktijk uit gaat zien? Eén van de genoemde zorgen bij beheerders van hertenkampen is dat, om nakomelingen te voorkomen, castratie van hertenbokken verplicht zal worden, zijn deze zorgen

terecht? Zo nee, op welke manier wilt u voorkomen dat nieuwe hertenkalfjes geboren worden na 1 januari 2024? Kunt u bevestigen, gezien het feit dat de huis- en hobbydierenlijst wordt gepresenteerd als een dynamische lijst waarbij de afwegingen op basis van wetenschap worden gemaakt, dat wanneer derden met overtuigende wetenschappelijke argumenten komen het mogelijk moet zijn om de lijst zoals opgesteld door het Adviescollege huis- en hobbydierenlijst aan te passen, zodat bijvoorbeeld het damhert alsnog kan worden toegevoegd aan de lijst?

Antwoord 5

Vanaf het moment dat de lijst in werking is getreden, is het verboden om zoogdiersoorten die niet op de lijst staan te houden. Dit geldt dus voor de damherten en edelherten in hertenkampen. Er zal echter overgangsrecht worden vastgesteld. Hertenkampen mogen de herten die ze op het moment van inwerkingtreding van de lijst al hebben, houden totdat de dieren overlijden. Dit geldt ook voor de jongen waarvan de herten drachtig zijn op het moment dat de lijst in werking treedt. De dieren die op deze manier uitgezonderd zijn van de huis- en hobbydierenlijst, mogen nog verhandeld worden. Nieuwe dieren uit het buitenland mogen na inwerkingtreding van de lijst niet in Nederland worden gehouden.

Hertenkampen bepalen zelf op welke manier zij ervoor zorgen dat dieren niet meer drachtig worden vanaf het moment dat de lijst in werking treedt. Zodra de huis- en hobbydierenlijst is vastgesteld, is het in de eerste zes weken mogelijk om tegen het vaststellingsbesluit bezwaar te maken. Na deze zes weken wordt het mogelijk om een verzoek tot wijziging van de lijst in te dienen. Het kan zijn dat het bezwaar of het verzoek tot wijziging aanleiding geeft tot een herbeoordeling. Het is mogelijk dat op basis van deze herbeoordeling dieren worden toegevoegd aan de lijst of worden verwijderd van de lijst.

Vraag 6

Het Adviescollege huis- en hobbydierenlijst heeft voor haar wetenschappelijke beoordeling gekeken naar het welzijn voor het dier en naar de veiligheid voor de mens, zijn er naast deze twee punten nog andere overwegingen denkbaar die kunnen leiden tot voortschrijdend wetenschappelijk inzicht? Zo ja, welke overwegingen zijn dat?

Antwoord 6

Het aanwijzen van dieren voor de huis- en hobbydierenlijst moet gebeuren op basis van objectieve en niet-discriminatoire criteria. Dit volgt uit rechtspraak van

het Hof van Justitie van de EU van 2008.¹ De Tweede Kamer heeft in 2020 het toetsingskader ontvangen dat is gebruikt voor het samenstellen van de

nieuwe lijst (Kamerstuk 28 286, nr. 1085). Dit toetsingskader is ontwikkeld door de Wetenschappelijke adviescommissie positieflijst, bestaande uit onafhankelijke wetenschappers, en gaat uit van risicofactoren voor dierenwelzijn en gevaar voor

de mens.

Ik volg het advies van het adviescollege op en zie op dit moment geen andere overwegingen die kunnen leiden tot voortschrijdend wetenschappelijk inzicht.

Vraag 7

Geldt uw beleidslijn zoals weergegeven in de Kamerbrief van 19 januari 2023 in reactie op de motie van de leden Van der Plas en Van Campen (Kamerstuk 28 286, nr. 1282) over een objectieve wetenschappelijke toets van de dromedaris door het Adviescollege als algemene beleidslijn en kan deze beleidslijn ook voor andere diersoorten, zoals het damhert worden gevolgd? Zo nee, waarom niet? Zo ja, op welke wijze kunnen derden nieuwe wetenschappelijke argumenten aandragen voor een eventuele objectieve toets van de huis- en hobbydierenlijst?²

¹ Zaak Andibel (C-219/07, d.d. 18 juni 2008)

² Kamerstuk 28 286, nr. 1287

Antwoord 7

In de genoemde Kamerbrief licht ik toe hoe ik de motie van de leden Van der Plas en Van Campen uitvoer, dit is geen nieuwe of algemene beleidslijn. Op het moment dat de lijst is verankerd in wet- en regelgeving, is het in de eerste zes weken mogelijk om tegen het vaststellingsbesluit bezwaar te maken. Na deze zes weken wordt het mogelijk om een verzoek tot wijziging van de lijst in te dienen, via www.rvo.nl/huisdierenlijst. Het kan zijn dat het bezwaar of het verzoek tot wijziging aanleiding geeft tot een herbeoordeling. Het is mogelijk dat op basis van deze herbeoordeling dieren worden toegevoegd aan de lijst of worden verwijderd van de lijst.

Vraag 8

Kunt u een overzicht geven van de wetenschappelijke literatuur die is gebruikt door het Adviescollege huis- en hobbydierenlijst voor de beoordeling van het damhert?

Antwoord 8

De beoordeling van het damhert kun u vinden in het document «Beoordelingen van de zoogdiersoorten», op www.rvo.nl/huisdierenlijst. Op pagina 471 en 472 van dit document vindt u de literatuurlijst die bij de beoordeling van het damhert hoort.

Vraag 9

Kunt u er zorg voor dragen dat bovenstaande vragen nog voor het tweeminutendebat Dierenwelzijn buiten de veehouderij beantwoord worden?

Antwoord 9

Ja